

АНАЛІЗ ФАКТОРІВ, ЯКІ ВПЛИВАЮТЬ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ РОБІТ ПОСАДОВИХ ОСІБ ОРГАНІВ УПРАВЛІННЯ РОЗВІДКОЮ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ВЕДЕННЯ РОЗВІДУВАЛЬНО-ІНФОРМАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Керівниками розвідувальних органів, інформаційно-аналітичними (інформаційними) підрозділами, органами розвідки та офіцерами розвідки усіх рівнів організовується і проводиться розвідувально-інформаційна діяльність. Процес інформаційної діяльності це – послідовна сукупність операцій (збирання, реєстрація, систематизація, аналіз, передавання, накопичення, зберігання, видача інформації), яка дає змогу швидко знайти у повному обсязі розвідувальні дані, необхідні командирів та штабу.

Для пошуку більш ефективних підходів щодо покращення якості і оперативності робіт органів управління розвідкою в статті проведений аналіз факторів, які впливають на ефективність організації та ведення розвідувально-інформаційної діяльності.

В результаті аналізу сукупності факторів, що впливають на ефективність робіт посадових осіб органів управління розвідкою, зроблені висновки, які дозволять визначити заходи, що впливають на більш суттєвий ефект підвищення ефективності щодо організації та ведення розвідувально-інформаційної діяльності за усіма напрямками.

Це дасть можливість не тільки скоротити часові показники проходження інформації на всіх етапах роботи, що дозволить забезпечити її безперервність та повноту, а також підвищити рівень семантичної обробки розвідувальної інформації за той час самий час, що забезпечить більш вищий ступінь її достовірності, надасть можливість приймати на її основі більш адекватні та ефективні рішення.

Ключові слова: органи управління розвідкою; розвідувально-інформаційна діяльність; вплив факторів; інформаційне забезпечення.

Вступ та постановка проблеми. Посадові особи органів управління розвідкою (ОУР) займаються комплексом заходів з організації та ведення розвідувально-інформаційної діяльності. Розвідувально-інформаційна діяльність (РІД) – безперервний процес, який здійснюють органи військового управління та їхні органи управління розвідкою, керівники органів військового управління та органи розвідки оперативного та стратегічного рівнів, підпорядковані їм інформаційні (інформаційно-аналітичні) підрозділи та органи розвідки і включає комплекс заходів з організації та ведення розвідувально-інформаційної роботи в загальній системі воєнної розвідки для задоволення інформаційних потреб керівництва держави, командувачів (командирів), органів військового управління та інших, визначених нормативними документами, споживачів розвідувальної інформації [1].

Тому розгляд питань удосконалення роботи посадових осіб під час розвідувально-інформаційної діяльності в інтересах забезпечення командирів в сучасних умовах є актуальним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. За останні роки з'явилось достатньо матеріалів в наукових працях з питань що впливають на ефективність робіт посадових осіб органів управління розвідкою. Однак найбільш наближеними до теми статті є [2,3]. У них проведений аналіз порядку роботи посадових осіб органів управління розвідки (ОУР) у антитерористичній операції та операції об'єднаних сил [2], а також аналіз чинників, що впливають на ефективність функціонування пункту управління артилерійською розвідкою [3], що стало підставою для дослідження факторів, які впливають на ефективність робіт посадових осіб органів управління розвідкою щодо організації та ведення розвідувально-інформаційної діяльності.

Мета статті полягає в проведенні аналізу сукупності факторів, що впливають на ефективність робіт посадових осіб органів управління розвідкою, які дозволять визначити заходи, що впливають на більш суттєвий ефект підвищення ефективності щодо організації та ведення розвідувально-інформаційної діяльності.

Виклад основного матеріалу

Процес інформаційної діяльності – послідовна сукупність операцій (збирання, реєстрація, систематизація, аналіз, передавання, накопичення, зберігання, видача інформації), яка дає змогу швидко знайти у повному обсязі розвідувальні дані, необхідні командирі та штабу [4].

Засоби інформаційної роботи – сукупність документальних, технічних та інших пристроїв, призначених для накопичення, оброблення, систематизації, зберігання та видачі інформації [4] – табл. 1.

Таблиця 1

Розвідувально-інформаційна діяльність					
Організовується і проводиться керівниками розвідувальних органів, інформаційно-аналітичними (інформаційними) підрозділами, органами розвідки та офіцерами розвідки усіх рівнів					
Збір розвідувальних відомостей	Обробка та облік розвідувальної інформації (матеріалів, відомостей, даних)				Розробка інформаційних документів
	Первинна (попередня) обробка:	Аналіз	Оцінка	Узагальнення	
Організація збору, ознайомлення	Систематизація та облік	Розподіл за категоріями: перша; друга; третя	Особливої важливості; цінна; становить інтерес; не становить інтересу; оцінці не підлягає; вірогідні; сумнівні; брехливі	Формування обґрунтованих висновків прийняття інформаційного рішення	Термінові; нетермінові інформ. звітні; довідкові; для доповіді вищому керівництву; для інформування підлеглих та взаємодіючих штабів (відомств)

Сукупність факторів, що впливають на ефективність робіт посадових осіб органів управління розвідкою щодо організації та ведення розвідувально-інформаційної діяльності пропонується розмежувати на внутрішні та зовнішні. Внутрішніми факторами є: укомплектованість розвідувальних органів особовим складом та рівнем професійної підготовки, завчасної підготовки інформаційного забезпечення військ, збільшення інтенсивності процесів збору та обробки інформації органами управління розвідкою, оснащення засобами інформатизації та телекомунікації. Зовнішніми чинниками є: збільшення просторового розмаху бойового простору, зростання обсягу інформації, фактор часу при управлінні військами [3, 5].

Проаналізуємо більш детально фактори, які впливають на ефективність робіт посадових осіб органів управління розвідкою щодо організації та ведення РІД.

Вплив внутрішніх факторів:

Укомплектованість розвідувальних органів особовим складом та рівнем професійної підготовки. Ефективність функціонування ОУР чимало залежить від наявності особового складу для виконання робіт за призначенням. Тому визначення раціонального складу є важливим і актуальним завданням, яке має як практичне, так і теоретичне значення. Звичайно для порядку обґрунтування порядку виконання робіт в ОУР використовуються часові оцінки (нормативи) тривалості і виконання робіт особовим складом. Однак мало уваги приділяється визначенню потрібного складу для виконання робіт за призначенням, зокрема не у повній мірі ураховується рівень кваліфікації особового складу, необхідність одночасного (паралелізм) виконання декількох робіт. Тому необхідно удосконалення методичних положень обґрунтування потрібного складу ОУР для виконання робіт за призначенням, рівнем професійної підготовки та практичних навичок відповідних посадових осіб щодо використання засобів автоматизації.

Завчасна підготовка інформаційного забезпечення військ. В зв'язку з прийняттям в Україні оборонної доктрини та сучасною обстановкою на кордонах України, можливий противник задалегідь буде володіти ініціативою. Це підвищує ймовірність раптового початку агресії, що призводить до значного підвищення ролі оборонної операції. Звідси виникла потреба завчасної підготовки інформаційного забезпечення військ, особливо в достовірній розвідувальній інформації. Це завдання вирішується в мирний час шляхом накопичення баз даних, які містять інформацію про противника, свої війська та опис оперативного напрямку бойових дій, які плануються. Інформаційна база повинна постійно корегуватися згідно з змінами обстановки. Це дозволяє скоротити час на підготовку вихідної інформації, на видання довідкових даних, забезпечити їх ідентичність для всієї сукупності розрахунків, що проводять посадові особи ОУР.

Збільшення інтенсивності процесів збору та обробки інформації органами управління розвідкою. Внаслідок попередніх факторів виникає збільшення інтенсивності процесів збору та обробки інформації органами управління розвідкою.

Обсяг та складність роботи офіцерів штабів підвищилися настільки, що трудовитрати на збір, обробку інформації, проведення розрахунків, оформлення документів складають 80..85% загальних трудовитрат і, як наслідок, на творчу, логіко-аналітичну діяльність офіцерів залишається лише 15-20% всього часу, що витрачається.

Сучасні технології передачі та обробки інформації, впровадження автоматизованих систем управління (АСУ) може дозволити змінити це співвідношення в бік скорочення у 2..3 рази, що складатиме 16..20% загального ресурсу часу. В таких умовах на творчу і організаторську діяльність командир і штаб може витратити до 80% часу [6].

Оснащення засобами інформатизації та телекомунікації. Рівень автоматизації полягає у насиченості органів і пунктів управління, системи зв'язку, джерел інформації та спеціальних систем її збирання й оброблення засобами автоматизації. Розглядаючи рівень автоматизації, доцільно мати не кількість засобів автоматизації, а кількість автоматизованих функцій. За загально прийнятою практикою, розрізняють три рівні автоматизації: 50% – 65% – задовільний; 65 % – 75 % – добрий; 75% та більше – відмінний [7].

Низький рівень автоматизації роботи приводить до того, що оперативність організації ОУР в 2-2,5 рази, а збору і обробки розвідувальних відомостей (даних) у 8-10 разів відстає від армій провідних у військовому відношенні країн світу. Використання АСУ для управління ОУР значно підвищує оперативність управління за рахунок зменшення часу на збирання, оброблення, розподіл розвідувальної інформації, прийняття рішення та планування і доведення рішень. У середньому тривалість циклу управління на оперативному рівні скорочується в 3-4 рази [7].

Вплив зовнішніх факторів:

Збільшення просторового розмаху бойового простору. На сучасному етапі розвитку воєнного мистецтва, коли поряд з класичними оборонними та наступальними операціями для Збройних Сил України все більш набирають актуальності операції щодо нейтралізації

незаконно створених збройних формувань, попередження та локалізації прикордонного збройного конфлікту відмічається певне збільшення просторового розмаху операції.

Для забезпечення ефективного застосування військ (сил) розвідка повинна викривати від 60% до 80% усіх важливих об'єктів які можуть бути в смузі його відповідальності, у тому числі 100% високоточної зброї [2,3].

Зростання обсягу інформації. Сучасні операції (бойові дії) носять загальновійськовий характер, що вимагає чіткої взаємодії органів управління видів і родів військ, взаємного обміну інформацією між ними.

На сучасному етапі відмічається зростання обсягу інформації, що впливає на командирів і штабів, а також, що циркулює між органами управління. Високу інтенсивність обміну інформацією має взаємодія всередині самого штабу, відділами, посадовими особами. Обсяг разової інформації, що поступає до ОУР в найбільш напружені періоди операції просто вражає, може надходити одночасно з декількох джерел інформації, її необхідно систематизувати, проаналізувати, обробити і т.д.

Фактор часу при управлінні військами. Збільшення можливостей сучасної зброї щодо ураження та скорочення термінів приведення зброї у готовність до застосування призвели до того, що принципово змінилася роль фактору часу при управлінні військами. Вплив цього фактору визначає таку вимогу до управління військами як оперативність. Вона полягає в здатності командування та штабу вирішувати задачі управління в режимі часу, який забезпечує упередження противника в діях, швидко реагувати на зміни обстановки та своєчасно впливати на хід бойових дій.

Вирішальне значення для забезпечення оперативності управління військами має розвідка. Фактор часу завжди має велике значення для розвідки, а термін "своєчасність" характеризує оцінку якості отриманої розвідувальної інформації. Швидкоплинність сучасних бойових дій потребує значного скорочення витрат часу на добування, обробку і передачу розвідувальної інформації. Відомо, що найбільш повні та достовірні дані втрачають свою цінність, якщо вони доставлені з запізненням. Але розглянуте вище переконливо показує, що цінність розвідувальних даних може губитися саме під час передачі їх від органів розвідки, від нижчестоящих штабів до вищестоящих за рахунок втрати їх своєчасності подання. Таким чином, процеси передачі інформації як в розвідувальних органах так і між штабами повинен бути автоматизованим і базуватися на сучасних цифрових каналах зв'язку.

В результаті аналізу сукупності факторів, що впливають на ефективність робіт посадових осіб органів управління розвідкою щодо організації та ведення розвідувально-інформаційної діяльності можливо зробити висновки що дозволяють заключити, що на сьогоднішній день основним доступним шляхом для отримання значного приросту ефективності РІД є впровадження в практику роботи розвідувальних органів усіх ланок сучасних інформаційних систем і технологій обробки інформації.

Досвід локальних війн, збройних конфліктів, проведення АТО та ООС, результати проведених навчань, особистий практичний досвід свідчать про те, що автоматизація процесів збору і обробки розвідувальних відомостей, як основи розвідувально-інформаційної та інформаційно-аналітичної роботи органів управління розвідкою Збройних Сил, а також впровадження в їх діяльність сучасних інформаційних технологій є дуже важливим завданням на сьогоднішній день [9,10].

Ця робота виконується в загальній системі інформатизації Збройних Сил України. На сьогодні в Збройних Силах існує Концепція інформатизації Збройних Сил України, а також розроблення програми створення Єдиної автоматизованої системи управління Збройних Сил України.

Для виконання поставленого завдання пропонується впровадження конкретних сучасних інформаційних технологій (ІТ) основні з яких відповідно до етапів РІД наведені в таблиці 2 [8,9].

№ з/п	Етапи	Технології
1	Добування, збір, доставка, накопичення	Технологія визначення точних координат на місцевості (GPS - приймачі); цифрова відео, фото, космічна зйомка; мобільний цифровий зв'язок; дистанційне встановлення та керування різноманітними сенсорними датчиками; технологія геоінформаційної системи (ГІС) на мобільних автоматизованих робочих місцях; технології перетворення в електронний вигляд та вводу інформації з паперових носіїв; технології накопичення та збереження великих обсягів інформації; технології криптографічного захисту інформації при передачі відкритими каналами зв'язку; технології ідентифікації особи за відбитками пальців, сітчаткою ока, голосом, або біополем для запобігання несанкціонованого доступу до інформаційної системи.
2	Пошук, обробка, оцінка, прогноз	WEB – технологія; технологія ГІС в локальній мережі; технології визначення та накопичення знань та створення банків знань; нейролінгвістичні технології обробки текстової інформації; технології автоматизованої підготовки інформаційних документів.
3	Надання розвідувальної інформації споживачу	Технологія відображення відео та комп'ютерних даних на великих екранах; технології автоматизованої підготовки звітних документів; технологія електронного підпису; технології захищеного дистанційного доступу до інформаційних ресурсів.

Крім впровадження інформаційних технологій велику роль грає укомплектованість розвідувальних органів особовим складом за рівнем професійної підготовки та практичних навичок щодо використання засобів автоматизації.

Висновки. Все це викликає потребу по-перше, в завчасній підготовці інформаційного забезпечення дій військ, по-друге, пред'являє підвищення вимоги щодо оперативності здійснення процесів розвідувально-інформаційної діяльності.

На показники ефективності РІД значно рівень застосування інформаційних систем, а саме оснащеність і якість засобів інформатизації, спеціального математичного і програмного забезпечення, наявність інформаційної бази і спеціально підготовленого особового складу. Наявний рівень оснащення штабів та органів управління розвідкою засобами інформатизації та телекомунікації залишає бажати кращого, що обумовлює низький рівень інформаційного забезпечення органів управління розвідкою та вимагає здійснювати пошук більш ефективних підходів щодо, впровадження в практику сучасних технологій передачі та обробки інформації,

створення оптимальної інформаційної інфраструктури, впровадження сучасних інформаційних систем.

Результати дослідження можуть бути використані в практиці бойової та оперативної підготовки військ, у застосуванні під час формування показників ефективності функціонування РІД та у подальших наукових дослідженнях за даним напрямом.

ЛІТЕРАТУРА:

1. ВСТ 01.101.004-2019. Військовий стандарт. Воєнна розвідка. Інформаційно-аналітична діяльність. Терміни та визначення. [Чинний від 2020-01-01] Вид. Київ: Міністерство оборони України, 2019. 24 с.

2. Савельєв А.С. Удосконалення порядку роботи посадових осіб органів управління розвідки під час планування розвідки. Збірник наукових праць Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського. Київ. 2019. Вип. 2 (35). С. 165-170.

3. Таранець О., Дорофєєв М. Аналіз чинників, що впливають на ефективність функціонування пункту управління артилерійською розвідкою. *Журнал наукових статей «Соціальний розвиток та безпека»*, Київ. 2020. Вип. 10 (3). С. 135-144.

4. Розвідувально-інформаційна та інформаційно-аналітична діяльність у системі воєнної розвідки: навч. посіб. / О. Ф. Анікеєнко та ін. Київ: НУОУ, 2016. – 48 с.

5. Мозговий Р. Аналіз чинників, які впливають на ефективність функціонування системи управління військами у ході ведення стабілізаційної операції. Збірник наукових праць національної академії Державної прикордонної служби України. Хмельницький: 2016. Вип. 4(70). С. 133-142.

6. Антіпов Ю., Базь Ю., Мішков О. Теоретичні основи розвідувально-інформаційної діяльності: навч. посіб. Київ: ВДА, 2014. – 172 с.

7. Інформаційні технології інформаційно-аналітичного забезпечення органів управління військами (силами): навч. посіб. С. Микусь та ін. Київ: НУОУ, 2019. – 352 с.

8. Лаврут О.О., Климович О.К., Лаврут Т.В. Перспективи розвитку автоматизованих систем управління тактичної ланки управління Сухопутних військ Збройних Сил України. Системи обробки інформації. Харків. 2014. Вип. 5 (121). С. 116-120.

9. Вернер І., Козаков Ю., Рябцев В. Застосування сучасних інформаційних технологій в роботі органів управління: навч. посіб. Київ: НУОУ, 2006. – 368 с.

10. Максименко Ю., Маміч В., Шаріпова І., Скачков В. Комп'ютерне моделювання в органах управління розвідки для аналізу та обробки даних. Збірник наукових праць центру воєнно-стратегічних досліджень Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського. Київ 2020. Вип. 3 (70). С. 113-116.

11. Стандарт НАТО. Союзна об'єднана настанова АJP-2.1 (Видання В. варіант 1) Процеси розвідувальної діяльності. 2016, 80 с.

12. Стандарт НАТО. Концептуальні засади об'єднаної розвідки (на основі об'єднаної спільної доктрини з питань розвідки АJP 2.0). 2016, 44 с.

REFERENCES:

1. 01.101.004-2019. Military standard. Military intelligence. Information and analytical activities. Terms and definitions. [Effective from 2020-01-01] Ed. Kyiv: Ministry of Defense of Ukraine, 2019. 24 p.

2. Savelyev A. Improving the order of work of officials of intelligence agencies during intelligence planning. Collection of scientific works of the National University of Defense of Ukraine named after Ivan Chernyakhovsky. Kyiv. 2019. №. 2(35), pp.165-170.

3. Taranets O., Dorofeev M. Analysis of the factors influencing the efficiency of the artillery reconnaissance control point. Journal of Scientific Articles "Social Development and Security", Kyiv. 2020. № 10 (3), pp. 135-144.

4. Intelligence-information and information-analytical activity in the system of military intelligence: textbook. way / O. Anikeenko and others. Kyiv: NUOU, 2016. – 48 p.

5. Mozgovyi R. Analysis of factors that affect the effectiveness of the management system of troops during the stabilization operation. Collection of scientific works of the National Academy of the State Border Guard Service of Ukraine. Khmelnytsky: 2016. №.4(70), pp. 133-142.

6. Antipov Yu., Baz Yu., Mishkov O. Theoretical foundations of intelligence and information activities: textbook. way. Kyiv: VDA, 2014. – 172 p.

7. Information technologies of information and analytical support of troops (forces): textbook. way. S. Mykus and others. Kyiv: NUOU, 2019. – 352 p.
8. Lavrut O., Klimovich O., Lavrut T. Prospects for the development of automated control systems of the tactical unit of the Land Forces of the Armed Forces of Ukraine. Information processing systems. Kharkiv. 2014. № 5 (121). pp.116-120.
9. Werner I., Kozakov Yu., Ryabtsev V. Application of modern information technologies in the work of government: textbook. way. Kyiv: NUOU, 2006. – 368 p.
10. Maksymenko Yu., Mamich V., Sharipova I., Skachkov V. Computer modeling in intelligence management bodies for data analysis and processing. Collection of scientific works of the Center for Military Strategic Studies of the Ivan Chernyakhovsky National University of Defense of Ukraine. Kyiv. 2020. № 3 (70). pp.113-116.
11. NATO standard. Allied Joint Guidance AJP-2.1 (Edition B. Option 1) Intelligence Processes.2016, 80 p.
12. NATO Standard. Conceptual Framework for Joint Intelligence (Based on the AJP 2.0 Joint Common Doctrine of Intelligence). 2016, 44 p.

**PhD Maksymenko Yu.A., D.Sci. Tech. Skachkov V.V.,
d.n. from the state manager Popov S.A., PhD Mamich V.V.**

ANALYSIS OF FACTORS AFFECTING THE EFFICIENCY OF WORK OF OFFICIALS OF INTELLIGENCE MANAGEMENT BODIES ON ORGANIZATION AND MANAGEMENT OF INTELLIGENCE ACTIVITIES

Heads of intelligence agencies, information-analytical (information) units, intelligence agencies and intelligence officers of all levels organize and conduct intelligence activities. The process of information activities is a consistent set of operations (collection, registration, systematization, analysis, transmission, accumulation, storage, issuance of information), which allows you to quickly find the full intelligence required by the commander and staff.

To find more effective approaches to improving the quality and efficiency of intelligence agencies, the article analyzes the factors that affect the effectiveness of the organization and conduct of intelligence activities.

As a result of the analysis of the set of factors influencing the efficiency of intelligence officials, conclusions were made that will identify measures that affect the more significant effect of improving the organization and conduct of intelligence activities in all areas.

This will not only reduce the time of information at all stages of work, which will ensure its continuity and completeness, as well as increase the level of semantic processing of intelligence information at the same time, which will ensure a higher degree of reliability. based on more adequate and effective solutions.

Key words: intelligence management bodies; intelligence and information activities; influence of factors; information support.